

Handläggare
Christina Höglom
Telefon: 08 508 25 606
Eva Tornberg
Telefon: 08 508 25 618**Till**
Socialnämnden

Granskning av den sociala barn- och ungdomsvården vid Södermalms stadsdelsförvaltning

Förvaltningens förslag till beslut (1 bilaga)

1. Socialnämnden godkänner socialtjänstinspektörernas rapport
2. Socialnämnden överlämnar rapporten till Södermalms stadsdelsnämnd

Gillis Hammar
FörvaltningschefFredrik Jurdell
Avdelningschef

Sammanfattning

Socialtjänstinspektörernas uppgift är att granska kvaliteten och rättsäkerheten i individ- och familjeomsorgens verksamheter ur ett brukarperspektiv. Sedan hösten 2012 pågår granskning av myndighetsutövningen vid den sociala barn- och ungdomsvården vid stadsdelsförvaltningarna. Denna rapport omfattar granskning av den sociala barn- och ungdomsvården vid Södermalms stadsdelsförvaltning.

Ärendets beredning

Ärendet har utarbetats inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor.

Bakgrund

Stadens Socialtjänstinspektörer har till uppgift att granska stadens verksamheter inom individ och familjeomsorgen ur ett brukarperspektiv med avseende på kvalitet och rättssäkerhet för den enskilde. Arbetet utgår från en instruktion antagen av socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden i mars 2010.

Granskningen ska vara ett komplement till annan kvalitetsuppföljning för att säkerställa en god och likvärdig kvalitet i verksamheterna. Lagstiftningen, kommunfullmäktiges mål, specifika nämndmål, stadens riktlinjer och stadens Vision 2030 är styrande för inspektörernas arbete.

Socialtjänstinspektörernas verksamhetsinriktning och mål är att ”stadens insatser inom individ och familjeomsorgen ska vara av god och jämn kvalitet, den enskilde ska få likvärdig bedömning oavsett var i staden ärendet behandlas”.

Sedan hösten 2012 pågår granskning av den myndighetsutövande verksamheten inom stadens sociala barn- och ungdomsvård. Den föreliggande rapporten innefattar granskning av myndighetsutövningen vid Barn- och Ungdomsenheten inom Södermalms stadsdelsnämnd.

Granskningsmodell

Socialtjänstinspektörerna har tidigare utarbetat en granskningsmodell som bygger på lagstiftningens bestämmelser om god kvalitet. Modellen innehåller sju områden: Utgångspunkter, Avgränsning, Faser i granskningsarbetet, Frågeställningar/Frågor, Genomförande, Analys och Uppföljning.

Kvalitetsparagrafen i socialtjänstlagen

3 kap 3 § SoL *”Insatser inom socialtjänsten skall vara av god kvalitet. För utförandet av uppgifter inom socialtjänsten skall det finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet. Kvaliteten i verksamheten skall systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras”.*

Genomförande

Granskningen har genomförts med utgångspunkt från granskningsmodellen. För denna granskning har även två övergripande frågeställningar formulerats:

1. Hur beaktas barnets bästa?
2. Hur tillgodoses barnets rättigheter?

Granskningsarbetet inleddes med informationsmöten med ledning och personalgrupper. Information samlades in om stadsdelsförvaltningens organisation och verksamhet. Därefter genomfördes granskning av förhandsbedömningen av ett slumpmässigt urval av de anmälningar som inkom till stadsdelsförvaltningen under andra halvåret 2012 och första halvåret 2013 och som ledde till ställningstagande/beslut att inte inleda barnavårdsutredning. Granskning genomfördes också av ett antal barnavårdsutredningar som avslutats under samma period. Deltagande i ärendediskussioner och andra verksamhetsmöten ingick också i granskningen. Socialsekreterare fick besvara enkäter och deltog i en fokusgrupp. Intervjuer genomfördes med mottagningsgruppen och möte hölls med ledningen om verksamhetens kvalitetsarbete. Det insamlade materialet har sammanställts, analyserats och återkopplats till verksamheten. Slutligen avlämnas rapport till socialnämnden och skickas för kännedom till respektive stadsdelsnämnd.

Granskning av den sociala barn- och ungdomsvården vid Södermalms stadsdelsförvaltning

Områdesfakta Södermalm¹

Södermalm har ca 125 000 invånare². Här bor drygt 12 000 familjer med barn under 18 år. 20 procent av befolkningen har utländsk bakgrund. Andelen förvärvsarbetande i åldersgruppen 20-64 år är 81 procent och medelinkomsten för familjer med hemmaboende barn 580 700 kr per år³. 1,4 procent av befolkningen uppbär ekonomiskt bistånd. Arbetslösheten är 2,4 procent. Vårterminen 2011 var 94,5 procent av eleverna som gick ut årskurs 9 behöriga till gymnasiet. Ohälsotalet är 17 dagar per person i befolkningen. Ohälsotalet är beräknat på sjukpenning, rehabilitering och sjukersättning.

Barn- och ungdomsenheten

Den sociala barn- och ungdomsvården ingår i sociala avdelningen. Målgruppen är barn och ungdomar 0-18 år och deras familjer samt i vissa fall unga vuxna upp till 21 år.

¹ Statistisk årsbok för Stockholm 2013. Uppgifterna avser 2011 om inget annat anges.

² Uppgiften avser 2012-12-31

³ Exklusive familjer som saknar inkomst. Avser 2010.

Enhetens uppdrag är att utreda barn och ungdomars behov av skydd, stöd och insatser, familjerättsfrågor och familjehemsvård. Enheten leds av en enhetschef och är indelad i fyra grupper; barngrupp, ungdomsgrupp, familjevård och familjerätt. Fyra biträdande enhetschefer ansvarar för arbetsledning i varsin av dessa grupper.

Barngruppen består av sex socialsekreterare som ansvarar för sociala barnavårdsutredningar samt uppföljning av insatser för barn och ungdomar 0-12 år och deras familjer. Därutöver finns tre biståndsbedömare som ansvarar för biståndsbedömning och uppföljning av insatser till barn och ungdomar 0-18 år med funktionsnedsättning.

Ungdomsgruppen består av sju socialsekreterare med ansvar för sociala barnavårdsutredningar och uppföljning av insatser till ungdomar 13-18 år och deras familjer. Fem socialsekreterare, varav en samordnare, har motsvarande ansvar för ensamkommande flyktingbarn 0-21 år.

Mottagningsenheten är gemensam för hela socialtjänsten förutom ekonomiskt bistånd och äldreomsorg. Inom enheten, som leds av en enhetschef finns fem socialsekreterare som särskilt ansvarar för att ta emot anmälningar och ansökningar som avser barn- och ungdomar.

Under 2012 inkom 932 anmälningar till familjeenheten. 41,4 procent av anmälningarna ledde till att utredning inleddes⁴. Genomsnittet för staden var 45,7 procent. Varje utredande socialsekreterare i barngruppen ansvarade vid tiden för granskningen för 13-21 ärenden, varav c:a hälften var utredningsärenden och resten uppföljningsärenden. Motsvarande för ungdomsgruppen var 13-18 ärenden varav drygt hälften var utredningsärenden. De socialsekreterare som handlägger ensamkommande flyktingbarn ansvarade för 18-29 ärenden vardera.

Socialtjänstinspektörernas sammanfattande analys

Granskningen av den sociala barn- och ungdomsvården vid Södermalms stadsdelsförvaltning visar att ledning och personal arbetar för att nå en god kvalitet i omsorgen. Ett övergripande ledningssystem finns utifrån Socialstyrelsens allmänna råd och

föreskrifter (SOSFS 2011:9). Arbete pågår för ytterligare utveckling av systemet så att det också ska omfatta en beskrivning av arbetsprocesser och rutiner på enhetsnivå.

Risk- och väsentlighetsanalyser görs och statistik förs över verksamhetens olika målgrupper och används i verksamhetsplaneringen. Förvaltningen arbetar med resultatbaserad styrning och för en evidensbaserad praktik, vilket bl.a. innebär att stor vikt läggs vid olika former av uppföljningar. Brukarmedverkan utgör dock ett utvecklingsområde.

Rättsäkerhet, likställighet och tillgänglighet riskerar att påverkas om inte stadens riktlinjer och lagstiftningens tidsgränser för förhandsbedömning hålls. Tidsgränsen om 14 dagar för förhandsbedömning överskreds i nära hälften av de granskade anmälningarna. Tiden förkortades dock märkbart efter att den nya lagstiftningen införts vid årsskiftet 2012/2013. Möte med barnet förekom i knappt 20 procent av förhandsbedömningarna och då enbart tillsammans med vårdnadshavare. Barnkonventionen kan här utgöra ett stöd för att öka barnets möjlighet till information och delaktighet under förhandsbedömningen. En avvägning av vad som är barnets bästa måste dock alltid göras. I en femtedel av de granskade förhandsbedömningarna var enligt socialtjänstinspektörerna ställningstagandet/beslutet att inte inleda utredning tveksamt.

Arbetsgrupperna vid Mottagnings- och Barn- och Ungdomsenheten består av erfarna socialsekreterare som i ärendediskussioner, enkätsvar och fokusgrupp visade på en väl integrerad kunskap om barnperspektiv och socialtjänstens olika kvalitetsområden. Detta var dock inte lika synligt i den skriftliga dokumentationen. Lagstiftningens bestämmelser om barnets rätt till relevant information och delaktighet ska framgå tydligt i utredningen. Endast i ett fåtal av de granskade utredningarna fanns dokumenterat om barnet fått relevant information eller inte. Det enskilda barnet ska framträda som ett eget subjekt i det skriftliga beslutsunderlaget, vilket inte var tillräckligt tydligt i en del av utredningarna. Barnets bästa och barnets rättigheter kan därmed riskera att inte bli tillräckligt beaktade. En helhetsbild utifrån barnets perspektiv ger ett säkrare underlag för analys och bedömning. Analysen är kärnan i utredningsarbetet och behöver utvecklas till att också omfatta risk- och skyddsfaktorer. Ett fortsatt implementeringsarbete av BBIC kan ge ett bra stöd i detta arbete.

Södermalm är till invånarantalet Stockholms största stadsdelsförvaltning. Antalet externa samverkanspartners är därför mycket stort och ställer extra krav på tydlig styrning och struktur för samverkan. Förutom styrning och struktur behövs en samsyn som förutsätter mötesplatser mellan de professionella. På Södermalms stadsdelsförvaltning finns ett flertal mötesplatser för samverkan mellan framförallt chefer från olika enheter inom sociala avdelningen. Förvaltningen har en upprättad lokal överenskommelse med skolan och har påbörjat arbete med att ta fram en BUS-överenskommelse, vilket är mycket angeläget. För att säkerställa en fungerande intern samverkan mellan Barn- och ungdomsenheten och vuxenenheterna behöver skriftliga rutiner utformas.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Granskningsresultatet har återkopplats till ledningen för Södermalms sociala barn- och ungdomsvård. Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner socialtjänstinspektörernas rapport om granskning av myndighetsutövningen inom den sociala barn- och ungdomsvården vid Södermalms stadsdelsförvaltning samt att rapporten överlämnas till stadsdelsnämnden.

Bilaga

1. Granskning av sociala barn- och ungdomsvården vid Södermalms stadsdelsförvaltning